

Täysistunto

Tiistai 30.11.2021 klo 13.59—22.01

9. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi sairausvakuutuslain, työsopimuslain ja varhaiskasvatuslain muuttamisesta sekä niihin liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 129/2021 vp

Valiokunnan mietintö StVM 33/2021 vp

Ensimmäinen käsittely

Puhemies Anu Vehviläinen: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 9. asia. Käsittelyn pohjana on sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö StVM 33/2021 vp. Nyt päätetään lakiehdotusten sisällöstä. — Yleiskeskustelu, edustaja Myllykoski.

Keskustelu

19.04 **Jari Myllykoski vas:** Arvoisa rouva puhemies! Nyt ollaan muuttamassa sairausvakuutuslakia, työsopimuslakia ja varhaiskasvatuslakia, ja kokonaisuudessa on kyseessä perhevapaa uudistus. Ensimmäiseksi on sanottava, että kun esityksen tavoitteena on edistää hoitovastuun ja vanhempainvapaiden jakautumista nykyistä tasaisemmin molempien vanhempien kesken ja lisäksi tavoitteena on edistää erilaisten perhemuotojen yhdenvertaista kohtelua, niin tämän kanssa ei voi olla eri mieltä. Tavoite on juuri oikea.

Me tarvitsemme sekä työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan näkemyksen mukaan että myös sivistysvaliokunnan mukaan sitä yhteistä näkemystä, että tässä ollaan nyt tekemässä juuri oikeita toimia. Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta pitää ehdotettua perhevapaa uudistusta merkittävänä uudistuksena sukupuolten tasa-arvon kannalta ja katsoo, että muutokset ovat oikeansuuntaisia ja tärkeitä askeleita kohti perhevapaiden ja hoitovastuun nykyistä tasapuolisempaa jakautumista sukupuolten kesken.

Vasemmistoliitto on tyytyväinen tähän otettuun askeleeseen ja pitää perhevapaa uudistusta merkittävänä ja erityisen suurena panostuksena lapsiperheisiin. Uudistus vahvistaa perheiden toimeentuloa, kun ansiosidonnaiset perhevapaat pitenevät nykyisestä ja niiden käyttöön tulee lisää joustavuutta. Perhevapaa uudistus on vasemmistoliiton mielestä merkittävä uudistus sukupuolten välisen tasa-arvon ja hoivavastuun kannalta. Jatkossa oletuksena on vapaiden jakautuminen vanhempien kesken tasan, mutta mahdollista on myös luovuttaa osa omasta kiintiöstä lapsen toiselle vanhemmalle. Uudistus myös huomioi monimuotoiset perheet.

Perhevapaa uudistus parantaa tasa-arvoa työelämässä mahdollistamalla perhevapaiden tasaisemman jakautumisen ja vahvistamalla naisten työmarkkina-asemaa. Uudella mallilla halutaan kannustaa etenkin isiä käyttämään heille kiintiöityjä vanhempainvapaita, eli hallitus haluaa, että isillä on mahdollisuudet ja että lapsella on mahdollisuus saada molempien vanhempien hoivaa, ja totta kai myös, että monimuotoiset perheet ovat tämän uudistuksen kannalta niin sanotusti saamapuolella.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 142/2021 vp

Jos ajatellaan, että meillä vanhempainrahajaksot pitenevät 12,5 kuukaudesta 14,5 kuukauteen ja monikkoperheissä toisesta lapsesta korotetaan 84 päivää ja kolmannesta vielä 84 päivää, se on edistysaskel. Nyt äideille tulee myös mahdollisuus pitää vanhempainvapaa neljässä jaksossa. Toki se minimi, 12 päivää pituudeltaan, on siellä, mutta tässä sisällä on kuitenkin se mahdollisuus, että työnantajan kanssa voidaan toisin sopia, siis myös lyhyemmistä ja useammasta jaksosta kuin tämä neljä jaksoa ja 12 päivän pituinen jakso.

Mikä hienoa, niin vanhempainrahaan oikeutettu vanhempi voi luovuttaa yhdessä enintään 63 vanhempainrahapäivää vakuutetulle, joka on lapsen toinen vanhempi, lapsen huoltaja taikka luovuttavan vanhemman tai toisen vanhemman aviopuoliso, eli todellakin äidin mahdollisuudet ja työmarkkina-asema paranevat, kun tämä näin laajenee.

Näin työelämäorientoituneena on hyvä, että työnantaja saa irtisanoa raskaus- ja erityisraskaus- tai vanhempain- ja hoitovapaalla olevan työntekijän työsopimuslain 3 §:ssä säädettyllä perusteella vain, jos työnantajan toiminta päättyy kokonaan. On erittäin hyvä, että tämä työsuhdeturva siltä osin on niin selkeästi lakiin kirjattu.

Tässä yhteydessä myös omaishoitovapaa mahdollistetaan niin, että se on viisi päivää. Viiden päivän palkaton jakso on mahdollistettu vaikkapa nyt sitten saattohoidon osalta, mutta toki täytyy muistaa, että tälläkin hetkellä työsopimuslaki mahdollistaa tällaisen vapaan käyttämisen muunkin kuin tuon viiden päivän pituisen ajanjakson ajalta. Kaiken kaikkiaan tämä on hyvä asia.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Soinikoski poissa, edustaja Hopsu poissa. — Edustaja Kinnunen, Mikko.

19.11 Mikko Kinnunen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Lapsiperheiden auttaminen on palvelus tälle maalle — olemme tekemässä suurta ja arvokasta uudistusta. Tämä vie lapsiperheiden asioita kerralla ja kunnolla parempaan suuntaan, moni asia paranee: Isät saavat lisää vapaita, mutta äideiltä ei oteta pois. Vanhempainrahapäivien kokonaismäärä kasvaa. Kotihoidontuki ja yksityisen hoidon tuki säilyvät. Olen ihmetellyt sitä, että täällä eduskunnassa ei ole kovin paljon kotihoidontuen puolustajia, mutta tämä hallitus säilyttää sen. Vanhemmilla säilyy myös valinnanvapaus vapaapäivien pitämisessä. Lisäksi työelämäjoustavuus lisääntyy aivan merkittäväällä tavalla, kun vanhempainvapaita voi pitää neljässä jaksossa nykyisen kahden jakson sijaan siihen saakka, kun lapsi täyttää kaksi vuotta. Nyt meille tulee Ruotsin mallin mukaan mahdolliseksi sekin, että vapaata voi pitää vaikka yhden päivän viikossa, jos niin työnantajan kanssa sopii. Vanhempainrahaa voi hakea myös osittain puolikkaana, jos tekee osa-aikatyötä.

Eikä tässä vielä kaikki: Uudistus huomioi erilaiset perheet ja perheiden erilaiset tilanteet aiempaa paremmin. Jos perheeseen syntyy kaksoset tai kolmoset, vanhempainrahapäivien määrä kasvaa. Myös sellaiset tilanteet huomioidaan, joissa kahden vuoden sisään perheeseen syntyy useampia lapsia. Tällöin vanhempien on mahdollista olla yhtä aikaa rajoituksetta vanhempainrahalla hoitamassa lapsia siten, että vanhemmat saavat vanhempainrahaa eri lasten perusteella.

Kaiken jo edellä mainitun lisäksi uudistus sisältää myös uuden omaishoitovapaan eli oikeuden viiteen palkattomaan vapaapäivään sairaan läheisen hoitamiseksi ja huolehtimiseksi — tämä on syvästi inhimillistä. Työntekijällä on oikeus vastaavaan vapaaseen myös, jos hänen läheisensä on saattohoidossa. On mahdollista olla kuolevan läheisen vierellä, hoitaa

Pöytäkirjan asiakohta PTK 142/2021 vp

hän­tä viimeiset hetket, jät­­tää jäähyväisiä, ettei täältä tarvitse lähteä yksin. Nämä parannukset ovat merkittäviä, inhimillisiä, äärimmäisen kannatettavia.

Arvoisa puhemies! Tätä uudistusta on moitittu siitä, että se maksaa. Niin on, että investoinnit maksavat. Pitää kuitenkin nähdä vuosikymmenten mittainen kokonaisuus. Kaikkea on mahdoton rahassa mitata. Perheiden hyvinvoinnista huolehtiminen ei ole meille työllisyysteko, se on arvovalinta. Arvovalinta sen puolesta, että Suomesta tehdään maailman perhe- ja lapsiystävällisin maa. On melko haastavaa arvioida kattavasti sitä, miten uudistus tulee kokonaisuudessaan vaikuttamaan. On arvioitu, että se lisää naisten työssäkäyntiä — sitähän kaikki täällä kannattavat. Toki meidän on hyvä arvostaa myös äitien ja isien kotona tekemää työtä.

Uudistus tuo mukanaan kaivattua joustavuutta perheiden elämään. Kun työn ja perheen yhteensovittaminen helpottuu, tällä voi olla myönteisiä vaikutuksia myös työllisyyteen. On hyvä asia, että isät ja äidit jakavat vapaitaan yhä tasa-arvoisemmin. Vanhempia ei tule kuitenkaan pakottaa päivien jakamiseen, perheiden tilanteet ovat kovin erilaisia. Jokainen perhe tehköön kotona omat ratkaisunsa.

Arvoisa puhemies! Tämä perhevapaaudistus on keskustalle sydämenasia. Uudistusta yritettiin jo viime kaudella. Keskusta ei tuolloin hyväksynyt perheiden tukien leikkauksia. Iloitsen siitä, että uudistus nyt toteutuu. Tavoite siitä, että molemmilla vanhemmilla olisi mahdollisuus hoitaa vauvaa ja pientä lasta, toteutuu yhä paremmin. Lapsissa on tulevaisuus. Jos perheissä voidaan hyvin, Suomikin voi hyvin.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Mattila.

19.16 Hanna-Leena Mattila kesk: Arvoisa rouva puhemies! Keskusta on tyytyväinen hallituksen esitykseen siitä, miten vauvan syntymän jälkeinen hoiva- ja hoitovastuu halutaan jakaa vanhempien kesken. Keskustan tavoite perhevapaaudistuksessa oli se, että sen pitää olla parannus eikä heikennys nykytilanteeseen nähden. Myös meistä on tärkeää edistää äidin ja isän tasa-arvoa sekä kasvattaa isien hoivavastuuta ja perhevapaaetuuksia. Tämä ei kuitenkaan saa tapahtua leikkaamalla äideiltä.

Ryhmällemme on tärkeää, että kotihoidon tukea ei saa heikentää. Perheillä täytyy säilyä oikeus tehdä itse valinta, mikä hoitomuoto sopii juuri heidän perheelleen. Perheet ja niiden tarpeet ovat erilaisia. Mitä paremmin ne pystytään huomioimaan, sitä paremmin voivat perheet ja yksilöt perheyksikön sisällä. On äitejä, jotka haluavat pian vauvalomalta työelämään, ja on isejä, jotka pysähtyvät mielellään omalta urapolulta hoitamaan pienokaista niin pitkään kuin se lakisääteisesti ja taloudellisesti on mahdollista.

Arvoisa puhemies! Pitää myös kunnioittaa perinteisempää mallia, jossa äiti kantaa päävastuun pienokaisen hoidosta ja haluaa käyttää koko sen ajan kotona hoitamiseen, mikä lain puitteissa on mahdollista. Oma koti ja oman vanhemman hoito on lapsen kaikkein parhainta hoitoa muita hoitomuotoja yhtään vähättelemättä. Päinvastoin, meillä Suomessa on todella laadukas varhaiskasvatusjärjestelmä.

Sitten, kun perhevapaaudistus etenee aina laiksi ja pykäliksi asti, on aiemmin penseästi isyys- ja vanhempainvapaiden käyttöön suhtautuneiden työnantajienkin vain taivuttava vääjäämättömän edessä. Isät voivat varsin hyvin olla hetken pois työelämästä, sillä aikuisten oikeasti kukaan ei ole siellä korvaamaton. Sen sijaan kotona vietetty aika pienokaisen kanssa on ainutlaatuista aikaa, joka vahvistaa elämän pituisen suhteen isän ja lapsen välille. Tätä aikaa ei voi korvata mikään. Parhaat työpaikat ovatkin olleet nyt jo sellaisia, joissa

Pöytäkirjan asiakohta PTK 142/2021 vp

miespuolinen johtaja on näyttänyt aitoja, perheitä arvostavia arvoja jäämällä itse hoitopaalle. Näissä työyhteisöissä puhutaan lapsista ja heidän asioistaan. Lapsiystävällinen ilmapiiri vahvistaa isyyttä ja perheen merkitystä yhteiskunnan perussoluna.

Nykyiset isoisät ovat siinä iässä, että työelämän kiinnostavimmat vaiheet alkavat olla takana ja voi keskittyä vaikka isoisän mukaviin tehtäviin, jos sellainen ilo elämällä on tarjota. Monet heistä saattavat harmitella, etteivät aikoinaan olleet enemmän lastensa kanssa, kun nämä olivat pieniä. Syitä oli varmasti monia. Menneinä vuosikymmeninä miehen rooli koti-isänä oli radikaali ajatus sekä työnantajan että ajan mieskuvan näkökulmasta, mutta usein myös poissuljettu vaihtoehto taloudellisesta näkökulmasta katsoen. Isät yleensä tienasivat enemmän, joten raha myös ratkaisi tämän kysymyksen. Siksi perhevapaaudistus onkin toivottu historiallinen uudistus, koska se tulee pitemmällä ajanjaksolla edistämään miesten ja naisten välistä palkka- ja työeläketasa-arvoa. Nyt otetaan askel kohti tasa-arvoisempaa työelämää, jossa vanhemmuudesta johtuvat kustannukset jakaantuvat tasaisemmin äidin ja isän välillä.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Kalli.

19.20 Eeva Kalli kesk: Arvoisa rouva puhemies! Tällä historiallisella perhevapaaudistuksella on tosiaan takanaan pitkä tie. Esitys ja sen edellyttämä matka tähän sosiaali- ja terveysvaliokunnan erinomaiseen mietintöön asti osoittavat, että politiikalla on väliä. Tässä uudistuksessa jos missä näkyvät arvovalinnat.

Perheiden asemaa parantava perhevapaaudistus on ollut keskustan tavoite jo pitkään. Se oli myös yksi keskustan kynnyskysymyksistä vuoden 2019 hallitusneuvotteluissa. Ja nyt, hyvät kollegat, siitä tulee totta. Pähkinänkuoressa voi todeta, että tämä uudistus on voitto perheille. Joustot ja perheiden valinnanvapaus lisääntyvät, ja tasa-arvo etenee. Uudistus kannustaa isiä pitämään nykyistä pidempiä perhevapaita, mutta ei pakolla kiintiöittäen vaan säilyttämällä perheiden oman valinnanvapauden ja olemalla perheille parannus, ei leikkaus. Isille suunnatut vapaat pitenevät, samalla kun äitien oikeus vapaisiin säilyy. Isien vapaiden parannus ei siis ole pois äideiltä. Myöskään kotihoidon tukea ei heikennetä tai leikata. Tässäkin näkyy hallituksen tekemä arvovalinta. Tehdään uudistus, joka on parannus, joka tehdään perheiden toiveita kunnioittaen.

Arvoisa puhemies! Perheet ovat erilaisia. Tilanteet, tarpeet ja toiveet vaihtelevat perheestä ja elämäntilanteesta toiseen. Tämä on uudistusta valmisteltaessa tunnistettu. Uudistuksen myötä perhevapaita on mahdollista pitää entistä joustavammin. Samalla se mahdollistaa hoivavastuun jakamisen vanhempien kesken aiempaa paremmin. Tämä uudistus on itse asiassa viisas investointi koko suomalaisen yhteiskunnan hyvinvointiin, sillä perheiden erilaisten tarpeiden tunnistaminen ja tukeminen heijastuu takuulla myönteisesti koko suomalaiseen yhteiskuntaan.

Toivon myös työnantajien tarttuvan mahdollisuuteen ja rakentavan entistä perhemyönteisempää ilmapiiriä ja rohkaisevan myös isiä pitämään heille kuuluvia perhevapaita. Rohkea perhemyönteisyys on jo nyt ja tulevaisuudessa yhä vahvemmin merkittävä kilpailutekijä osaavaa työvoimaa rekrytoitaessa. Nykyisen työvoimapulan oloissa kulttuuri ja johtaminen, jotka vahvistavat organisaation perhemyönteisyyttä, vahvistavat takuulla samalla myös työpaikan pitovoimaa ja vetovoimaa.

Arvoisa puhemies! Tämä uudistus on vahva viesti yhteiskunnasta, jossa lapset ovat tervetulleita, pienten lasten kanssa kotona vietetty aika on arvokasta ja perheisiin suhtaudu-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 142/2021 vp

taan myönteisesti. Hyvinvoivat lapset ja perheet ovat yhteiskunnan arvokkainta pääomaa. Siksi perheisiin kannattaa panostaa.

Kiitos valiokunnalle hyvästä työstä. Tätä uudistusta on ilo ja kunnia viedä eteenpäin.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Lohikoski poissa. — Edustaja Juuso.

19.23 Kaisa Juuso ps: Arvoisa puhemies! Olemme Suomessa harmitelleet vuosikausia sitä matalaa syntyvyyttä, mikä meillä on. Ja olenkin pitkään odottanut, että no, mitä sille aiotaan tehdä, koska hyvä perhepolitiikka on yksi tapa, millä toivon mukaan saadaan myöskin sitä syntyvyyttä nousuun.

Tällä esityksellä me tuomme perhevapauudistuksen, jossa raskausraha on 30 päivää ja molemmilla vanhemmilla sitten oikeus vanhempainvapaaseen 160 päivää. Yhteensä tämä tekee siis 350 päivää.

Jos verrataan Ruotsin lukuihin, niin siellä se yhteenlaskettu määrä vanhempainvapaata on 390 päivää, minkä jälkeen vielä 90 päivää voidaan pitää sitten hieman pienemmällä korvauksella, eli yhteensä 480 päivää. Eli siitä olemme vielä kyllä jäljessä, vaikka suunta on oikea.

Tässä on hyvää myöskin se, että näitä mahdollisuuksia pitää näitä vapaita on joustavoitettu. Se on erittäin tärkeää sekä vanhemmille että työnantajille, ja se lisää sitä valinnanvapautta siihen vanhemmuuteen ja työskentelyyn ja niiden yhteensovittamiseen. Ja perussuomalaiset on korostanut tässä kahta asiaa. Olemme tyytyväisiä pääosin siihen, mitä tässä on esitetty, mutta on kaksi asiaa, joita olisimme halunneet toisin.

Perussuomalaiset on aina painottanut sitä, että vanhemmilla, perheillä, tulee olla valinnanvapaus. Heidän täytyy voida itsenäisesti päättää siitä, kumpi näitä vanhempainvapaita pitää. Nyt tässä esityksessä, tässä laissa, on säädetty, että tästä 160 päivän potista vanhempi voi luovuttaa toiselle vain 63 päivää. Käytännössä tämä voi johtaa tilanteisiin, että kun se toinen vanhempi, yleensä isä, ei jostain syystä voi pitää näitä päiviään, niin silloin jää käyttämättä 97 päivää näitä vapaita. Ja näitä syitä voi olla todella monia. Voi olla, että vanhempien tulotaso on niin erilainen, ettei kerta kaikkiaan ole varaa siihen, että isä jää kotiin, tai sitten isä on kiireinen yrittäjä, jolla ei ole mahdollisuutta jäädä kotiin ilman, että yritys kaatuu. Tämä olisi pitänyt minusta huomioida tässä lainsäädännössä ja säätää täysi valinnanvapaus näiden päivien pitämisestä. Luotamme siihen, että perheet itse osaavat päättää siitä, kuka nämä vapaat pitää.

Toinen kohta, minkä nostimme vastalauseessa, on tämä omaishoidon vapaus. Nyt siitä on säädetty, että sitä voidaan saada viisi päivää. Kuten ministeri Sarkkinenkin esittelytilaisuudessa sanoi, niin se on vähän, mutta se on kuitenkin alku.

Perussuomalaiset ovat sitä mieltä, että tässäkin asiassa voisimme ihan selkeästi seurata Ruotsia ja säätää siihen sadan päivän omaishoitovapaan. Tämä olisi kohtuullista, eritoten saattohoitotilanteissa, [Puhemies koputtaa] eli sata päivää oli meidän esitys. — Kiitos.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Honkonen.

19.26 Petri Honkonen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Tämä on todellakin iloinen hetki, kun tämä tärkeä uudistus etenee kohti maalia ja voimaantuloa. Tämä perhevapauudistus on ensinnäkin itselleni poliittisena tavoitteena mutta myös omalle puolueelleni keskustalle valtavan tärkeä asia ja oli yksi niistä keskeisistä kynnyskysymyksistä, joidenka pohjalta

Pöytäkirjan asiakohta PTK 142/2021 vp

päätimme osallistumisesta nykyiseen hallitusyhteistyöhön. Nyt se todellakin etenee maaliin, ja olen siitä todella iloinen.

Tässä uudistuksessa tietysti niitä olennaisia asioita on tämä isän roolin kasvattaminen ja hoivavastuun tuominen paremmin myös isien hoidettavaksi. Mielestäni on tärkeä yhteiskunnallinen tavoite, että isät osallistuisivat yhä enemmän lapsensa hoivaan ja varsinkin siinä ihan lapsen elämän ensimmäisinä vuosina. Totta kai se laajempi tavoite, jonka myös omassa puolueessani silloin linjasimme, kun tähän hallitusyhteistyöhön lähdimme, on se, että tämä perhevapaaudistus on niin tärkeä uudistus, lapsimyönteistä yhteiskuntaa luova uudistus, että se saa myös maksaa. Lähdimme alusta alkaen siitä, että tämä perhevapaaudistus ei ole leikkaus, sillä ei rangaista perheitä, vaan sen pitää olla askel kohti lapsimyönteisempää, perhemyönteisempää yhteiskuntaa.

Yksi keskeinen tavoite siellä taustalla on tietenkin tämä syntyvyyden nostaminen. Meillä syntyy Suomessa aivan liian vähän vauvoja siihen nähden, mikä meidän ikärakenteemme on, miten pieni kansakunta olemme, ja uskon, että tällä uudistuksella pystytään luomaan sellaista perhemyönteistä, lapsimyönteistä, vauvaperhe- ja pikkulapsimyönteistä ilmapiiriä, jolla sitten myöskin syntyvyyttä voidaan saada nousuun, koska perheet tarvitsevat, nuoret, perheen perustamisiässä olevat ihmiset tarvitsevat myönteisiä signaaleja yhteiskunnalta siitä, että lapsia halutaan, ne ovat tervetulleita. Siinä elämänvaiheessa, kun uraa luodaan ja kotia rakennetaan ja se lapsen saaminenkin voisi olla ajankohtaista, paineet ovat todella isot, ja näitä myönteisiä signaaleja kyllä perheet todella tarvitsevat, ja tässä perhevapaaudistuksessa tämä myös tulee hoidetuksi.

Tiedän, että on toisenkinlaista ajattelua tässä yhteiskunnassa liittyen tähän perhevapaaudistukseen. Osa ajattelee, että tämä olisi ennen kaikkea työmarkkinauudistus, ja nähdään perheet pelkästään työvoimaresurssina. Keskustassa ei näin ajatella, vaan on lähtökohtana nimenomaan tämä lapsi- ja perhemyönteisyys.

Kyllä se vaan niin on, arvoisa rouva puhemies, että perhe, sen käsitteen kaikessa moninaisuudessa, mitä se nykyään tarkoittaa, on yhteiskunnan perusyksikkö, ja meidän tehtävämme on tukea perheitä eri tavoin. Näen, että tämä perhevapaaudistus [Puhemies koputtaa] on aivan keskeinen uudistus kohti lapsi- ja perhemyönteisempää yhteiskuntaa.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Rantanen, Mari.

19.30 Mari Rantanen ps: Arvoisa puhemies! Kuten tässä edustaja Juuso totesi, perussuomalaisten linja on ollut se, että perheet itse tietävät oman tilanteensa parhaiten ja osaavat parhaiten arvioida sitä, mikä heidän perheelle sopii, sopiiko äidin vai isän jäädä, vai miten, ja miten he jakavat nämä perhevapaat. Ja muistelin kyllä — kertokaa ihmeessä, jos olen väärässä — että ennen vaaleja tämä sama linja oli myös keskustalla, joka täällä kernaasti nyt tätä esitystä ihastelee.

Arvoisa puhemies! Haluan todeta tästä omaishoidon viiden päivän palkattomasta vapaasta, että tämä on kyllä suuri pettymys työssäkäyville omaishoitajille. On nimittäin niin, — olkoonkin, että tämä on alku — että jos ajatellaan omaishoitotilanteita, niin se viiden päivän palkaton vapaa ei ensinnäkään yleensä riitä saattohoitotilanteeseen. Sitten jos meillä on vaikkapa vaikeavammainen lapsi, joka saa infektion, niin hyvin harvoin ne menevät viidessä päivässä ohi, vaan ne usein pitkittyvät ja mutkistuvat. Tässä on nimenomaan se heikkous, että sen lisäksi, että usein omaishoitajalla tilanteessa, jossa hän tarvitsee vapaa-
ta, on inhimillinen hätä, hänelle tulee vielä taloudellinen ongelma siitä, että hän joutuu jää-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 142/2021 vp

mään työstä pois palkattomalle vapaalle. Ymmärtääkseni esimerkiksi omaishoidon liitot ovat ajaneet tätä vapaata sellaiseksi, että tästä saisi samantyyppisen Kela-korvauksen kuin mikä myönnetään sairasta lasta kotiin hoitamaan jäävälle vanhemmalle, ja tämä olisi se suunta, johon näiden osalta tulisi mennä.

Mutta niin kuin tässä todettiin, perussuomalaiset omassa vastalauseessaan esittävät 100:aa päivää. 100 päivää on jo sellainen aika, jossa kykenee näitä varsin haastavia tilanteita hoitamaan. On mielestäni niin, että hyvin usein vaalien alla puhutaan omaishoidosta ja omaishoidon tärkeydestä ja erityisesti omaishoidon ja työn yhdistämisestä, mutta jostain syystä sitten, kun tullaan tähän lainsäädäntötilanteeseen, ne juhlapuheet, jotka ennen vaaleja tehtiin, unohtuvat. Olisi joskus kiva nähdä, että tämä omaishoitajien arvostus näkyisi totta vieköön näissä lakiesityksissä, jolloin heidän elämänsä oikeasti pystyttäisiin helpottamaan. — Kiitos.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Risikko.

19.33 Paula Risikko kok: Arvoisa puhemies! Käsitlemme täällä perhevapaajärjestelmän uudistamista. Sitähän on toki yritetty tässä monet vuodet, ja aina välillä on menty eteen- ja joskus taaksepäin. Minä itse olen ollut siinä vaiheessa, kun olin sosiaali- ja terveysministerinä, se ministeri, joka jo eräällä lailla esitteli sen hallituksen ministerinä, että isille tuli enemmän sitä niin sanottua korvamerkittyä vanhempainvapaata, joka oli hyvä asia, koska tällä hetkellä esimerkiksi äidit käyttävät noin 90 prosenttia vanhempainpäivärahoista, ja toivottavaa onkin, että tämä perhevapaajärjestelmä houkuttelee isiä käyttämään perhevapaita nykyistä enemmän. Näinhän todetaan ja toivotaan myöskin täällä esityksessä.

Mutta olen ehdottomasti sitä mieltä, että tämä perhe on ydinyksikkö tässä yhteiskunnassa, ja siitä syystä kaikki se, mitä me teemme perheiden hyväksi, edistää myöskin sitä, että meillä on myös lapsia tulevaisuudessa. Perheiden hyvinvointi on kannattavaa. Siihen kannattaa satsata. Jos me vertaamme esimerkiksi Ruotsin perhevapaajärjestelmään, niin kyllä me aika lailla takamatkalla ollaan. Kyllä se sillä tavalla varmasti näkyy tässä meidän yhteiskunnassa. Toivon, että tähän saadaan lisääkin uudistuksia.

Mutta olen täysin samaa mieltä, kuin täällä käytetyissä puheenvuoroissa, olin jo silloin, kun olin sen muutoksen tekijä, esittelevä ministeri, että perheiden yksilöllisiä valintoja pitää kunnioittaa, ja että se ei saisi olla äidiltä pois, jos isä käyttää sitä vanhempainvapaata. Mielestäni perheet tietävät parhaiten itse, miten he käyttävät näitä. Ja on aivan totta, niin kuin täällä on tullut esille, että perheissä on niin monenlaisia tilanteita, että se toinen puoliso saattaa olla paremmin palkatussa tehtävässä tai yksityisyrittäjänä tai yrittäjänä yleensäkin, että eipä pystykään olemaan, ja nämä ovat sellaisia tilanteita, jotka pitäisi ottaa huomioon.

Sitten sellainen teema, mikä monta kertaa aina putkahtelee, on tämä kotihoidon tuki. Mielestäni se on väärin ymmärretty. Ei kotihoidon tuki tarkoita sitä, että äiti olisi kotona, vaan kotihoidon tukea voidaan käyttää, että lapsi on kotona, ja joskus sille lapselle vain olisi hyvä, että hän saisi siellä kotona turvallisen aikuisen kanssa olla.

No sitten, mitä tulee tästä viiden päivän palkattomasta omaishoitovapaasta, josta sanotaan, että se helpottaa työn ja perhe-elämän yhteensovittamista tilanteessa, jossa työntekijän omaiset ja läheiset kaipaavat apua oman toimintakykynsä alenemisen vuoksi, niin tähän ei muuta nyt vielä mitään siitä nykytilasta. Me ollaan aikoinansa jo tehty sellainen

Pöytäkirjan asiakohta PTK 142/2021 vp

lainsäädäntöuudistus edustaja Satosen esityksen mukaisesti, että pystyy saamaan palkaton-
ta, mutta nythän meidän pitää saada nimenomaan se Ruotsin malli hoivavapaasta, jossa ly-
hytaikaisesti ja vähän pitempiaikaisestikin voisi saada sairausvakuutukselta korvausta, kun
jää sille [Puhemies koputtaa] hoivavapaalle. — Kiitos.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Elo.

19.36 Tiina Elo vihr: Arvoisa puhemies! Hallitus tekee pitkään odotetun perhevapaauu-
distuksen, jotta vanhempainvapaat ja hoivavastuu jakautuvat vihdoinkin jatkossa Suomessa-
kin tasaisemmin. Tämä perhevapaiden uudistaminen on yksi hallituksen suurimmista tasa-
arvoteoista. Tämä hallituksen malli täyttää myös vihreiden perhevapaauudistukselle asetet-
tut tavoitteet: isille kiintiöidään omat kuukaudet, tasa-arvo vahvistuu, ja naisten asema työ-
markkinoilla paranee. Pitkällä tähtäimellä naisen eläke-euro vahvistuu, kun vanhempain-
vapaat jakautuvat tasaisemmin.

Tämä malli tulee todella tarpeeseen, koska nykyisellä mallilla naiset ovat käyttäneet pe-
rätti yhdeksän kymmenestä kaikista perhe- ja vanhempainvapaista. Tässä uudessa mallissa
molemmille vanhemmille kiintiöidään reilut neljä kuukautta vanhempainvapaata. Isillä to-
dellakin on yhtäläinen oikeus vanhemmuuteen. Useiden tutkimusten mukaan tehokkain
tapa lisätä isien vanhempainvapaiden käyttöä on kiintiöidä isille oma jakso, ja tämä muu-
tos nyt viimein tämän hallituksen toimesta tehdään.

Arvoisa puhemies! Perheet eivät monestikaan muodostu vain yhdestä isästä ja yhdestä
äidistä. Lapsiperheistä joka kolmas on monimuotoinen, esimerkiksi sateenkaariperhe, api-
laperhe, yhden vanhemman perhe, adoptioperhe, uusperhe tai sijaisperhe. Vihreille uudis-
tuksessa onkin alusta asti ollut tärkeää, että perhevapaamallin on kohdeltava yhdenvertai-
sesti monimuotoisia perheitä. Sateenkaariperheiden kannalta tämäkään malli ei ole vielä
täydellinen, sillä se ei huomioi ideaalilla tavalla useamman kuin kahden huoltajan perhei-
tä. Suunta on kuitenkin oikea.

Arvoisa puhemies! On tärkeää, että perhevapaita voi käyttää huomattavasti nykyistä
joustavammin. Tämä mahdollistaa joustot perheiden elämäntilanteiden mukaan. Vanhem-
painvapaata voi nostaa puolittettuna tai osissa, jolloin perhevapaita voi jakaa pidemmälle
ajalle ja siirtymä takaisin työelämään ei ole pienen lapsen vanhemmalle tai pienelle lapsel-
le liian äkkinäinen.

Arvoisa puhemies! Tämä perhevapaauudistus on hyvä ja välttämätön askel oikeaan
suuntaan. Pitkällä tähtäimellä kehitettävää on kuitenkin vielä tämänkin uudistuksen jäl-
keen:

Vihreiden tavoitteena on ottaa käyttöön isovanhempainvapaa, jotta perhevapaita voi ja-
kaa myös työelämässä vielä oleville isovanhemmille. Saimme linjauksen läpi keväällä jul-
kaistuun lapsistrategiaan.

Vanhempainrahapäivien lukumäärä kasvaa tässä uudistuksessa 43 päivällä, ja vihreiden
6+6+6-mallissa vanhempainvapaa kestää 18 kuukautta. Tulevissa uudistuksissa on tavoit-
teltava päivien kokonaismäärän lisäämistä siihen asti kunnes lapsi on yksi- ja puolivuotias.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Mäkelä.

19.39 Jani Mäkelä ps: Arvoisa puhemies! Tämä on hyvin ajankohtainen ja tärkeä keskus-
telu senkin uutisen valossa, jonka tässä eilispäivänä näin, että Suomessa rekisteröitiin en-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 142/2021 vp

simmäistä kertaa enemmän koiranpentuja kuin mitä vauvoja syntyi. Ei siinä, koirat toki ovat positiivinen asia, mutta ei niistä tuleviksi suomalaisiksi ja yhteiskunnan rakentajiksi kyllä ole.

Tällainen perhevapaauudistus on tietenkin kannatettava, koska tässä ei juuri varsinaisesti huononnetta kenenkään asemaa. Vaikka tässä onkin näitä tietyllä tavalla tuomittavia holhoamisen elementtejä ja perheiden valinnanvapauteen puuttumista, niin se ei kuitenkaan leikkaa äitien vapaata, eli tämä siinä mielessä on hyväksyttävä. Toki se tarkoittaa samalla sitä, että tähän on laitettava nettona lisää rahaa, eli tämä maksaa enemmän kuin entinen järjestelmä. Mutta kuten todettua aiemmissa puheenvuoroissa, me olemme näissä lapsiperheiden tuissa ja subventioissa huomattavasti jopa pohjoismaisia verrokkimaita jäljessä, kuten lähes kaikissa muissakin tuissa.

Mielestäni jopa radikaalimpia toimia tämän todella katastrofaalisen syntyvyyskehityksen parantamiseksi olisi kuitenkin tarpeen tehdä. Euroopasta monista maista löytyy esimerkkejä aidoista etuuksista lapsiperheille, esimerkiksi Unkarista, jossa puhutaan kymmennentuhansien lainoista, joita ei tarvitse maksaa takaisin, jos perheeseen syntyy riittävästi lapsia, äitien verovapaudesta tietyn lapsimäärän jälkeen, perheille annettavista tila-autoista, vastaavista etuuksista, joiden seurauksena se perheen perustaminen aidosti ei ole välttämättä niin suuri taloudellinen ponnistus kuin se on sellaisissa maissa, joissa tällaisia tukijärjestelmiä ei ole.

Kyse on toki myös siitä, oli tuki mitä tahansa, että eihän perhettä voi perustaa, jollei nuorilla ole tulevaisuudennäkymää, työpaikkoja, sellaista jatkuvaa työtä — ei voi sanoa pysyvää työtä, mutta uskottavalla tavalla jatkuvaa työtä — jonka varaan uskaltaa elämänsä perustaa. Ennen kaikkea kyse on kuitenkin siitä, mikä on asenne ja asenneilmapiiri, koska tosiasiaan on se, että maailmassa kaikkein suurin syntyvyys on kaikkein köyhimmissä maissa. Eli ei se lopulta ole viime kädessä kiinni rahasta vaan siitä, mitkä ovat yhteiskunnan asenteet: onko yhteiskunta perhemyönteinen ja myönteinen lapsien hankinnan kannalta.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Juuso.

19.41 Kaisa Juuso ps: Arvoisa puhemies! Edustaja Mäkelä hyvin tuossa sanoi, että kyse on pitkälti myöskin asenteista ja siitä, miten nämä perheet huomioidaan yhteiskunnassa ja myöskin työyhteisössä. Täytyy olla mahdollisuuksia vakituisiin työpaikkoihin, jotta pystyy luottamaan siihen, että tulee toimeen ja pystyy perheensä elättämään. Erityisesti hoitoalallahan on henkilöitä paljon pätkätöissä, ja se varmasti viivästyttää tätä perheen perustamista useilla vuosilla.

Tuossa edellisessä puheenvuorossani puhuin tästä valinnanvapaudesta, ja toistan vielä sen, että perussuomalaiset kannattavat täyttä valinnanvapautta. Elikkä me kannatamme, että vanhemmat voisivat keskenään sopia, kumpi nämä päivät pitää, ihan täysimääräisesti. Tämä kehitys siihen, että isät enemmän pitävät vapaitaan, on ollut hyvä, ja luotamme siihen, että se jatkuu ilman mitään pakkoja. Emme usko pakkoon tässä asiassa, kuten emme usko monessa muussakaan asiassa.

Se, missä meillä vielä olisi parannettavaa, kuten edustaja Rantanen mainitsi, on tämä omaishoidon vapaan korvaus. Elikkä kyllä omaishoidon vapaasta täytyisi saada sitten Kelalta sairauspäivärahakorvausta vastaava summa, jotta niitä yleensäkin pystyy työssäkäyvä omaishoitaja pitämään. Yhteiskunnalle on paljon edullisempaa esimerkiksi ja perheille

Pöytäkirjan asiakohta PTK 142/2021 vp

parempaa, että omainen on mukana saattohoidossa kuin että hoidettava on silloin jossakin laitoksessa. Se on kaikille inhimillisempää, että omaiset voivat olla siinä mukana ja tehdä sen oikealla tavalla.

Vielä mainitsen yhden asian, mikä Ruotsissa on eri tavalla. Tunnen tämän Ruotsin lainsäädännön näiden sosiaalietuuksien osalta jollakin lailla, koska olen sen parissa töitä tehnyt, joten on pakko mainita joistakin asioista. Esimerkiksi tässä kustannusten jakautumisessa naisvaltaisten ja miesvaltaisten työalojen kesken meillä on vielä tekemistä, niin että tässäkin voisimme hiukan vilkuilla sinne Ruotsin suuntaan, tulevaisuudessa katsoa, miten tämä siellä on hoidettu. Siellähän, voin nyt kertoa, työnantajamaksuihin kuuluu tämmöinen vanhempainvakuutusmaksu, joka on muistaakseni siinä kahden ja puolen prosentin tienoilla, ja kun sitten vanhemmat pitävät näitä perhevapaita, niin Ruotsin Försäkringskassan maksaa kaikki nämä päivärahat, elikkä se ei sitten työnantajalle enää maksa yhtään sen enempää, kun hän on sen vakuutusmaksun jo siinä työnantajamaksujen ohessa maksanut. Että kyllä tässä vielä tekemistä riittää.

Myöskin tästä, miten sitä syntyvyyttä on saatu kasvamaan muissa maissa, mainitsen vielä Viron. Eli Virossahan tehtiin muutama vuosi sitten roima korotus siihen kolmannen lapsen lapsilisään ja saatiin sillä huomattava syntyvyyden nousu, [Puhemies koputtaa] eli perheet hankkivat niitä kolmansiä lapsia. On vielä monia keinoja käyttämättä syntyvyyden kasvattamiseen.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Löfström.

19.44 **Mats Löfström r:** Ärade fru talman! Det här är en av regeringens allra viktigaste reformer under den här mandatperioden. Det är en konkret åtgärd för att också öka jämställdheten i vårt samhälle, som är oerhört viktig.

Tanken är att föräldraledigheterna och ansvaret för vården av barnen ska fördelas jämnare mellan båda föräldrarna. Dessutom är tanken att olika familjereformer ska behandlas mer jämlikt i systemet med föräldrapenning och att systemet med familjeledighet ska bli mer flexibelt så att familjernas olika behov av att ta ut ledigheter och dagpenning beaktas. Det här är mycket viktigt.

Precis som ledamot Risikko redan tidigare tog upp här, ligger Finland efter Sverige gällande föräldraledigheten. Tyvärr ligger vi efter övriga nordiska länder, och inte minst Sverige, som har ett mycket attraktivt system och där det också föds betydligt fler barn per capita än i Finland.

Men detta är ett konkret och viktigt steg i rätt riktning. Det här blir en konkret förbättring för familjer som jag hoppas också gör att fler familjer väljer att skaffa barn, för Finland behöver fler barn. Det föds i vårt land nu historiskt lika få barn som under hungersnödsåren, och i enbart fyra av 19 landskap i vårt land föds det fler barn än antalet avlidna. Också av den orsaken behövs en familjeledighetsreform som denna, som gör det attraktivt och som förstärker vardagen för barnfamiljer i vårt land.

Puhemies Anu Vehviläinen: Yhteenvedo.

[Tulkki esittää puheenvuorosta suomenkielisen yhteenvedon]

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Essayah.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 142/2021 vp

19.47 **Sari Essayah kd:** Arvoisa rouva puhemies! Tämä uudistus on sinällensä itsessään kyllä tärkeä, koska tässä perhevapaita ei olla leikkaamassa, niin kuin aika monissa esityksissä, joita tässä vuosien varrella eri puolueet ovat tuoneet omista lähtökohdistaan esille ja joiden lähtökohtana useimmiten on ollut ikään kuin se työelämän tarve. Itse katson, että tässä selkeästi on kuitenkin lähdetty sieltä perheen näkökulmasta tätä asiaa katsomaan.

Mutta tässäkin uudistuksessa ollaan menty siihen lisäsääntelyyn eikä luoteta siihen, että se perhe siellä keittiön pöydän ääressä parhaiten tietää, millä tavalla nämä perhevapaisiin liittyvät hoivavastuut tulisi jakaa ja mikä sopii heidän perheelleen. Tänä päivänä meillä on niin paljon erilaisia, eri muotoisia työsuhteita ja myöskin osa-aikatyötä ja monenlaisia erilaisia yrittämisen muotoja ja vastaavia, joissa aivan varmasti ne perheiden tarpeet eroavat toinen toisistaan, ja siksi tietystä ikään kuin kahdeksasta neljään kiinteästä työajasta ja siihen liittyvästä säännöllisestä palkkauksesta lähtevä ajattelu siitä, että tämmöisillä kiintiöinneillä saataisiin aikaan se, että isät jäävät paremmin sinne vapaille, on mielestäni jo selaista vanhanaikaista ajattelua tämän asian kohdalta.

Sitten täällä jossakin puheenvuorossa nostettiin esille kritiikki siitä, että tämä kuitenkin maksaa. No, kyllä se maksaa, ja se saakin maksaa, koska kyllä tässä on kysymys ihan yhteiskunnan tärkeimmistä asioista. Jos me haluamme kansakunnan uusiutumisen varmistaa ja haluamme myöskin pitää huolta meidän lasten ja nuorten tulevaisuudesta, niin silloin meidän on luotava sellainen perhevapaajärjestelmä, joka tukee nimenomaisesti sitä perhetä ja perheen kasvatusvastuuta.

Tässä yhteydessä myöskin tästä tilapäisestä omaishoidon vapaasta.

Olen samaa mieltä kuin täällä joku kollega edellä, että olisi tärkeää, että tässä aikaa myöten työmarkkinajärjestöt pääsisivät sopuun siitä, että tästä tulisi olla korvaus. On tietenkin hyvä, että tämä asia on saatu eteenpäin, mutta kuitenkin tuo palkkaan sidottu korvaus olisi tärkeä kehittämiskohta. Täytyy sanoa, että tässä on yksi sellainen asia, joka suomalaisen sosiaalilainsäädäntöön on tullut EU:n suunnasta. Yleensä on niin, että meille ei juurikaan sieltä suunnasta tule sellaista asiaa, mitä meidän lainsäädännössä ei olisi, mutta tässä on yksi sellainen. Ja sinällensä ihan hyvä, että tätä asiaa saatiin sitten vietyä myöskin kansallisesti eteenpäin.

Mutta kaiken kaikkiaan huomenna sitten äänestämme näistä ja katsotaan. KD:n linja on kuitenkin se, että perhe saisi mahdollisimman paljon itse päättää asioista.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Myllykoski.

19.51 **Jari Myllykoski vas:** Arvoisa rouva puhemies! En nyt nolostu edustaja Essayahin puheenvuoron jälkeen kuitenkaan käyttää työelämäkeskeistä puheenvuoroa, eikä niinkään perhekeskeistä, sillä omasta puheenvuorostani jäi selkeästi pois kehityskohde, mikä tässä tarvitsisi olla, ja onneksi edustaja Juuso sen toi esille: Mielestäni on erityisen tärkeää, että naisvaltaisten alojen ja miesvaltaisten alojen osalta me pystyisimme pääsemään tässä perhepolitiikassa sille tasolle, että ei olisi naisvaltaisten alojen osalta se taakka suhteellisesti niin paljon suurempi. Otetaan se sitten seuraavaksi kehitysaskeleeksi.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Risikko.

19.52 **Paula Risikko kok:** Arvoisa puhemies! Palasin vielä tänne, kun kuulin, että täällä eräs edustaja sanoi, että ennen ei ole ollut kiintiöitä isille. Ei pidä paikkaansa, nimittäin ai-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 142/2021 vp

koinansa olen itse esitellyt sen lain. Se oli ensimmäinen kiintiö, mikä tehtiin, ja sinänsä sillä oli hyvä tarkoitus — ja kannatin sitä, ja kannatan edelleen — mutta korostan myöskin sitä vielä edelleen, että kyllä perheillä pitää olla sitä yksilöllistä mahdollisuutta tehdä sitä valinnanvapautta oman elämäntilanteensa mukaisesti.

Tietysti pyrkimyksen pitää olla se, että molemmat lapsen vanhemmat sitten käyttäisivät ja olisivat lapsen kanssa, koska se tuo sitä perusturvallisuutta. Sekään ei ole aina itsestäänselvyys, mutta joka tapauksessa tällä on tietysti hyvä tarkoitus.

Palaan vielä tuohon hoivavapaaseen:

Täällä on sanottu, että tämä on hyvä asia, mikä tässä on, mutta eihän tämä oikeastansa muuta mitään nykytilanteesta. Nykyäänkin laissa on nimenomaan sellainen pykälä, että voit jäädä lyhytkestoisesti hoitamaan omaistasi. Mutta mikä siinä on se ongelma? Sitä ei tueta. Harva pystyy jäämään kovinkaan helposti. Varsinkaan pienituloiset henkilöt eivät pysty kovin herkästi jäämään hoitamaan omaistaan. Esimerkiksi tällainen tilanne, että vanhempi tai joku omainen, oma iäkäs vanhempi tai oma perheenjäsen tulee leikkauksesta kotiin ja tarvitaan jatkohoitoa, koska nykyään on aika lyhyet hoitoajat leikkaustenkin jälkeen, eli tarvitaan esimerkiksi apua siellä kotona ihan perushoidossa, ja silloin pitäisi olla mahdollisuus. Myös saattohoitotilanteet ovat tällaisia.

Ruotsissa tämä on niin sanottua hoivavapaata, ja se on sairausvakuutuksella tuettu. Pal-kansaaajajärjestöt ja yleensä nämä partit, jotka yleensä näistä sairausvakuutuskorvauksista yhdessä päättävät, jo aikoinaan olivat sitä mieltä, että tämä olisi yksi sellainen kehitettävä kohde. Mielestäni pitäisi nyt luupin alle nostaa tämä ruotsalainen hoivavapaa.

Työterveyslaitoksella toimi edesmennyt Kaisa Kauppinen, joka toi tämän mallin Suomeen ja teki selvityksiä siitä, ja hänen muistolleen haluan myöskin tämän puheenvuoroni nyt käyttää. Eli puhun siitä niin kauan, että me saamme Suomeen hoivavapaan, ja toivottavasti voin olla joskus täällä talossa silloin, kun sitä tänne oikeasti tuodaan, ja sen puolesta äänestämässä. Hoivavapaa! — Kiitos.

Yleiskeskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.